

Jerzy Gąsowski, Andrzej Gołębniak

Podebłocie, gm. Trojanów, woj.
siedleckie. Stanowisko 1 "Zamek"

Informator Archeologiczny : badania 19, 141-142

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Na majdanie pod warstwami denudacyjnymi zawierającymi również skorupy wczesnośredniowieczne odsłonięto rumowisko kamieni. Niektóre z nich zalegały na calcu. Warstwa odpowiadająca poziomowi osadnictwa charakteryzowała się dużą ilością skorup, a w wykopie nr 48 ćw. D dużą ilością ziarna /zebrano kilka kilogramów/.

W wykopie /nr 47/ ćw. D - /środek grodziska/ - odkopano konstrukcję drewnianą z desek i bierwion zakładanych na zapadkę oraz w górnej partii dla szczególności mieszczących na wprost. Miała ona podwójne ściany i wkopana była na głębokość około 1,1 m od poziomu osadniczego. Wnętrze tej skrzyniowatej konstrukcji miało rozmiary 1,7 x 1,25 m, a zewnętrzne 2,5 x 2 m. Z wewnątrz wzmocniana była kołkami wbitymi w narożnikach i po bokach. Wewnątrz znajdowało się rumowisko desek, belek, kołków oraz dno drewnianego naczynia, fragment drewnianego talerza i zdobionego rowkami naczynia drewnianego, kawałki sznurka. Istnieje rozbieżność co do interpretacji obiektu: piwnica lub studnia.

W odległości 2 m od tego obiektu odkryto fragmenty budowli ziemnej /nr 47/ ćw. C. W niej było palenisko wylepione gliną na którym stały jeszcze naczynia zachowane fragmentarycznie. Również ślady zabudowy odkryto w wykopie nr 48 ćw. D. Eksploracja wykopu nie została zakończona, przerwana ją na poziomie osadniczym. Zebrano z tego poziomu kilkanaście kilogramów ziarna zalegającego warstwą o miąższości do 3 cm na powierzchni prawie całego wykopu.

W wykopie /nr 48/ ćw. A odsłonięto część wcześniejszego odkrytego obiektu o charakterze półziemianki.

Dotychczasowe rozpoznanie grodu wskazuje na to, że zabudowa wnętrza grodu koncentrowała się w środku majdanu, nie było jej pod wałem.

W wykopach /nr 142/ ćw. C i D część południowa odsłonięto zewnętrzne lico wału, które stanowiły regularnie ułożone kamienie o średnicy do 0,5 m. Zewnętrzna średnica grodu wynosiłaby zatem około 105 m. Równocześnie prowadzono rozpoznanie osady przygodowej /st. 1/ wykorzystując prace melioracyjne. Odkryto dalsze obiekty zapewne mieszkalne.

Badania będą kontynuowane.

PIOTRÓW, gm. Zadzim
woj. sieradzkie
Stanowisko I

patrz
okres wpływów reymalskich

PŁOCK-PODOLSZYCE
Stanowisko I

Muzeum Mazowieckie
w Płocku

Badania prowadził mgr Tomasz Kordala. Finansowało Muzeum Mazowieckie w Płocku. Drugi sezon badań. Cmentarzysko wczesnośredniowieczne /XI-XII w. /.

W trakcie badań ratowniczych spenstrowano obszar o powierzchni 430 m², w części sąsiadującej od południa z blokiem nr 3. Wystąpiło tu dalszych 18 grobów, w tym 2 dziecięce, usytuowanych w 3 rzędach na osi N-S. W większości przypadków jamy grobowe były pozbawione obudów kamiennych. Wyjątek stanowią groby 44 i 48 /dziecięcy/, w których wystąpiły fragmentaryczne bruki, wyściełające dna jam grobowych, utworzone z niewielkich kamieni polnych. Interesującym zjawiskiem było pojawienie się, w zachodniej części cmentarzyska, na niewielkiej głębokości ok. 50 cm, owalnego zaciemnienia o wymiarach 1,45 x 1,2 m i miąższości 25 cm. Obiekt ten, rozpościerający się wokół ostrego kamienia, dostarczył 2 niewielkich łańcuchów naczyń, współczesnych cmentarzysku i niezliczonych węgli drzewnych, bez śladów spaleniwy.

Materiał zabytkowy zasadniczo potwierdził wczesną chronologię cmentarzyska /szyłek XI - pierwsza połowa XII w. / . Nowością było wystąpienie w kilku grobach ceramiki, najczęściej w postaci wylewów naczyń, spoczywających w rejonie czaszki lub między kośćmi nóg. Po raz pierwszy również znaleziono osłkę kamienną z otworkiem do zawieszania na pasku oraz 2 pierścionki, wykonane z drutu brązowego, pokrytego mechanicznie cienką warstwą srebra, z końcami stykającymi się i luźnymi. Cennym znaleziskiem jest licząca 17 sztuk kolia szklanych paciorków, z których na uwagę zasługują wielobarwne paciorki trójgramaste, bardzo zbliżone do okazów kruszwickich. Całość materiałów zabytkowych uzupełniają kabłącki skroniowie, brązowe srebrzone i cynowe, grot włóczni z ostrzem liściowatym oraz liczne noże żelazne.

Materiał i dokumentacja znajdują się w Muzeum Mazowieckim w Płocku.

Prace będą kontynuowane.

PODEBŁOCIE, gm. Trojanów
woj. świdieckie
Stanowisko I "Zamek"

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii

Badania prowadzi prof. dr hab. Jerzy Gąsowski i mgr Andrzej Golembiak. Prace realizowano w ramach programu "Wisła". Piąty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne /IX-XII w. /.

W sezonie 1965 prace wykopaliskowe skoncentrowane były na stanowisku I, na terenie określonym jako podgrodzie i na zewnętrznych stołach wału grodu. Celem badań było ustalenie przebiegu, określenie

funkcji i chronologii konstrukcji drewnianych oddzielających po linii N-W, S-E cypel skarpy /badania 1982-84/, a także powiązanie ich ze stratygrafią czytelną w wykopie przecinającym fosę i stok wahu.

Ogółem eksplorowano cztery wykopy o łącznej powierzchni 146 m². W wykopach X, XII i XIII, zgodnie z założeniami odsłonięto konstrukcje drewniane. Od strony południowej /wykop X/ zachowane są w bardzo złym stanie. Na bardziej czytelny układ nastrofione po stronie północnej /wykopy XII i XIII/. Odsłonięto tu ściany wzniesione w konstrukcji zrębowej zachowane na wysokość trzeciej belki wieńca. Stwierdzono, że warstwy spłaszczonej gliny i piasku nalegające po stronie zewnętrznej konstrukcji zostały dość dosypane. Niestety z uwagi na późniejsze niwelacje /ostatnia w XX w./ nie sposób jest określić wysokości owego nasypu. Wydaje się, iż w przeszłości wraz z konstrukcjami tworzyły jedno, najprawdopodobniej obronne założenie. Wspomniane niwelacje uniemożliwiły bezpośrednie powiązanie ich z warstwami zadokumentowanymi w fosie i na stoku wahu. W wykopie, który je przecinał /nr XI/ wydzielono trzy bloki stratygraficzne: a/ warstwy niwelacyjne wypełniające rów o szerokości ca 5 m i głębokości ponad 2 m, b/ namuliśka fosy /trzy fazy/ biegnącej równoległe do odległych o ca 7,5 m wspomnianych konstrukcji drewnianych i c/ również równoległe do fosy konstrukcje drewniane wzniesione na stoiku. Konstrukcje te są równoczesne z następnym płaskowym tworzącym koronę wahu i są zapewne pozostałościami naziemnych obiektów mieszkalnych. Połączenie tych trzech bloków stratygraficznych możliwe będzie po dokonaniu szczegółowej analizy materiału zabytkowego. Wstępna jego analiza pozwala datować odsłonięte obiekty na okres od IX do końca XII wieku.

Podobnie jak w latach ubiegłych, odnaleziono całe naczynia gliniane, przęśliki, żelazne noże, groty oraz zdłżone płytki rogowe.

Materiał ten wraz z dokumentacją znajduje się obecnie w IAUW.

PRZEMYSŁ
ul. Krasieńskiego 49

Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej
w Przemyślu

Badania prowadził mgr Andrzej Koperaki /autor sprawozdania/
i mgr Adam Kostek. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko szkieletowe. Okres wczesnośredniowieczny /XI-XII w./.

W wykopach pod rury kanalizacyjne odkryto mocno zniszczone przez koparkę, położone równoległe do siebie w jednej linii, dwa szkielety ludzkie. Stanowisko położone jest w obrębie niskiej terasy, na lewo brzożu Sana, w północno-zachodnim rejonie miasta, na parceli przy budynku Krasieńskiego 49. Szkielety odsłonięto w ścianach wykopu, na głębokości ok. 200 cm. Przy grobie 2 częściowo był uchwytany zarósł jamy grobowej o mocno zaokrąglonych brzegach. Groby były orientowane na linii SW-NE. Zmarli złożeni byli w pozycji wyprostowanej na wznak, ręce były wyciągnięte wzdłuż tubowia. Głowy skierowane były ku południowemu zachodowi. W grobie 1 natrafiono na dwa srebrne kabłączki skroniowe, jeden przy kręgarach szyi, drugi przy prawej nodze, przy nim znajdował się fragment mocno skorodowanego przedmiotu żelaznego - noża /?/. W grobie 2 przy lewym ramieniu wystąpił srebrny pierścienek, znaleziono też drobny użarek wczesnośredniowiecznej skorupy. Na drobnych kościach palców ręki widoczne były ślady zielonej patyny.

Kabłączki skroniowe reprezentują typ o osowatym uszku, które są datowane na koniec X-XIII w. Pierścienek ma prostą kolistą formę, o ściętych, nie stykających się końcach. Forma ta występuje powszechnie w XI-XIII w. Odkryte groby wydają się być fragmentem szkieletowego cmentarzyska rzędowego (typu nieprzekształconego, który wstępnie można datować na XI-XII wiek. Byłoby to już piąte cmentarzysko tego typu i z tego okresu znajdujące się po drugiej stronie rzeki, po przeciwległej stronie wczesnośredniowiecznego grodu z rotundą i pallatium.

Konieczne jest prowadzenie systematycznych badań.

PUSZYNA, gm. Korfantów
woj. opolskie

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Opolu

Badania prowadzili: mgr Klemens Macewicz, mgr Sylwia Wuszczyk,
mgr Krzysztof Spychała /autor sprawozdania/. Finansowało Biuro
Dokumentacji Zabytków w Opolu. Pierwszy sezon badań. Grodzisko
/X-XII i XIII-XIV w./.

Grodzisko położone jest w lesie, około 750 m na zachód od drogi z Piechocic do Grabiny, blisko krawędzi lasu i łąki, około 75 m na wschód od ciekłu, około 600 m na południe od mostu na rzece Ścinawce. Zabytek zajmuje obszar około 18 arów. Jest to grodzisko stożkowe, nizinne w kształcie zbliżonym do koła, otoczone fosą i wałem zachowanym w stanie szczątkowym. Wykop sondażowy o wymiarach 5,5 x 0,5 m założono w środkowej części stożka po linii NE-SW. Na głębokości około 70 cm zlokalizowano pozostałości ściany fundamentowej obiektu naziemnego. Stwierdzono, że wzniesiona była na piasku calcowym, ze specjalnie przytransportowanej gliny, umocnionej kamieniami polnymi. Na podstawie obserwacji można przyjąć, że wykop ujawnił fundament wieży /?/ lub innego budynku, w którym wnętrzu ograniczonym ławą fundamentową, wykopano doł pełniący funkcję piwniczki lub magazynu. W tymże dole ulokowano następnie /w nieokreślonym czasie/ wielki, płaski gład narzutowy. Konstrukcja naziemna wieży uległa spaleniu i przewróciła się w stronę południowo-zachodnią, zostawiając ślad grubej warstwy spalenizny. Odkryto kilkadziesiąt ułamków naczyń